

GENERACJA NEET NA RYNKU PRACY W POLSCE – UJĘCIE REGIONALNE

Dawid GIEMZA

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Streszczenie: W opracowaniu podjęto problem ludzi młodych zaliczanych do kategorii NEET na rynku pracy. Problem młodych osób bezrobotnych i biernych zawodowo, które nie kontynuują nauki, ani nie uczestniczą w stażach, kursach i szkoleniach podnoszących kwalifikacje w ramach formalnego i nieformalnego systemu edukacji i szkoleń, jest widoczny we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej. W Polsce jest on szczególnie niepokojący z uwagi na duże wyzwania demograficzne, a w szczególności zmniejszający się wolumen potencjalnych zasobów pracy. Celem opracowania jest przedstawienie zróżnicowania stopy NEET w województwach Polski w latach 2008 i 2018. Badaniem objęto młodzież w przedziale wiekowym 15–29 lat ze względu na nieliczne opracowania w tym zakresie dla tej kategorii wieku.

Słowa kluczowe: młodzież, stopa NEET, stopa bezrobocia, województwa Polski

1. Wprowadzenie

Wobec postępującego procesu starzenia się polskiego społeczeństwa, a wraz z nim zmniejszającego się wolumenu ludności zdolnej do pracy, szczególnie na znaczeniu na rynku pracy zyskuje problem ludzi młodych zaliczanych do kategorii NEET (*Not in Employment, Education or Training*). Według danych Eurostatu [1] (2020) w 2018 roku młodych ludzi w przedziale wiekowym 15–29 lat, którzy nie mieli zatrudnienia ani nie uczestniczyli w kształceniu lub w szkoleniu, było w Polsce 736 tys. To paradoks, że pracodawcy mają trudności ze znalezieniem pracowników, jednocześnie tak duża grupa osób nie może znaleźć pracy lub jej w ogóle nie szuka, stanowiąc bardzo kosztowny niewykorzystany potencjał.

Poszukiwanie sposobu efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów pracy, przede wszystkim ludzi młodych, jest jednym z podstawowych wyzwań w XXI wieku (Skórska, 2016: 153). Przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu systemu edukacji oraz wspieranie zatrudnienia osób młodych stanowi jeden z najważniejszych współczesnych priorytetów politycznych. Przykładem takiego programu jest unijna inicjatywa *Gwarancje dla młodzieży* (*Zalecenie...*, 2013).

Celem opracowania jest przedstawienie zróżnicowania stopy NEET w województwach Polski w latach 2008–2018. Badaniem objęto młodzież w przedziale wiekowym

15–29 lat ze względu na nieliczne opracowania w tym zakresie dla tej kategorii wieku. Efektem realizacji celu pracy powinna być odpowiedź na pytanie, jak zmieniła się sytuacja NEETs na rynku pracy w województwach Polski w ciągu dziesięciu lat.

2. Charakterystyka generacji NEET

Akronim NEET wywodzi się od angielskiego określenia *Not in Employment, Education or Training* lub *Neither in Employment nor in Education and Training* (Balcero-wicz-Szkutnik i Wąsowicz, 2017: 8). Odnosi się do młodych osób, które jednocześnie nie pracują, nie uczą się ani nie szkolą.

Problem młodzieży nieuczącej się i niepracującej został zauważony już w latach sześćdziesiątych XX wieku w Stanach Zjednoczonych, w kontekście problemów osób spoza nawiasu społeczeństwa (*underclass*) i dzieci porzucających szkołę (*dropouts*). Jeszcze wcześniej, w latach wielkiego kryzysu posługiwano się wyrażeniem *idle youth*, oznaczającym tyle co „bezczynna młodzież”, która nie podejmowała pracy ze względu na jej brak i nie zdobywała wykształcenia, gdyż nie miała odpowiednich zdolności intelektualnych (Szczęśniak i Rondón, 2011: 242).

W Europie pierwsze próby identyfikacji generacji NEET podjęte zostały w Wielkiej Brytanii pod koniec lat 80. XX wieku, co związane było z wprowadzeniem zmian w polityce społecznej wobec bezrobotnych. W połowie lat 90. zespół badawczy Dawida Istance’a (1994, za: Grotowska-Leder, 2015: 222) ujawnił, że status młodzieży w wieku co najmniej 16 lat jest niejednoznaczny. Przedstawiona przez autorów typologia sytuacji młodzieży obejmowała cztery kategorie statusowe: młodzież pracującą (status najwyższy), młodzież zdobywającą kwalifikacje, młodzież uczącą się oraz młodzież nienależącą do żadnego z wymienionych trzech typów, której dla uniknięcia stygmatyzacji nadano *status A* zamiast statusu *Zer0*. Oficjalnie określenie NEET po raz pierwszy użyte zostało w 1999 roku w brytyjskim raporcie rządowym *Bridging the gap...* (SEU, 1999: 1) i dość szybko zostało zaimplementowane w pozostałych krajach Unii Europejskiej oraz poza nią.

Analizując literaturę przedmiotu, można spotkać się również z innymi określeniami odnoszącymi się do zjawiska bierności zawodowej i edukacyjnej, takimi jak: „zmierający donikąd” (*Getting Nowhere*), „młodzież stracona” (*Wasted Youth*), „zwolnieni, zniechęceni, znikający młodzi ludzie” (*Disengaged, Disaffected, Disappeared Young People*) (Nagel, 2013: 99). Natomiast na gruncie polskiej literatury przedmiotu tę grupę określa się m.in. jako: pokolenie „ani ani” (co stanowi nawiązanie do hiszpańskiej *generación „ni-ni”* i włoskiej *generazione „né-né”*), „młodzi trzy razy nic”, „młodzi niezaangażowani”, „pokolenie straconych” (Krause i in., 2019: 69).

W przestrzeni międzynarodowej nie istnieje standard definicyjny NEET (Elder, 2015: 1–2). W ramach strategii *Europa 2020* (KE, 2010) 10 kwietnia 2010 roku Komitet ds. Zatrudnienia UE (Employment Committee, EMCO) ustalił definicję NEET, bazując na definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP). Zgodnie z tą definicją kategoria NEET obejmuje następujące osoby:

- bezrobotne (nieuczestniczące w jakichkolwiek formach nauki i szkoleń),
- bierne zawodowo (nieuczestniczące w jakichkolwiek formach nauki i szkoleń).

Wówczas termin NEET obejmował osoby w wieku od 15 do 24 lat. Następnie, ze względu na wydłużający się okres kształcenia oraz coraz późniejszy moment ekonomicznego usamodzielnienia się tych osób, przedział ten został rozszerzony na osoby w wieku od 15 do 29 lat. Obecnie, choć oficjalna definicja nie uległa zmianie, statystykami obejmuje się osoby jeszcze starsze (30–34 lata). Nieco odmiennie podejście w kwestii definiowania tej kategorii reprezentuje np. Japonia (Krause i in., 2019: 70), obejmująca tym terminem osoby w wieku od 15 do 34 lat, które nie są zatrudnione, nie są objęte procesem kształcenia oraz nie zajmują się prowadzeniem gospodarstwa domowego. W terminologii unijnej ostatnia z wymienionych grup jest uwzględniana w ramach NEET.

Badania empiryczne wskazują, że kategoria NEET jest bardzo niejednorodna. Niektóre osoby dobrowolnie pozostają poza zatrudnieniem i edukacją, dla innych jest to sytuacja przymusowa. Każdą jednak grupę cechują inne doświadczenia, potrzeby i oczekiwania. Prawidłowe rozpoznanie subgrup zaliczanych do kategorii NEET ma kluczowe znaczenie dla kształtowania polityki jej aktywizacji zawodowej. Najnowsza klasyfikacja Europejskiej Fundacji na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy Eurofound w omawianej kategorii obejmuje siedem podgrup (Eurofound, 2016: 32–33):

- 1) osoby młode krótkoterminowo bezrobotne (jest to najliczniejsza grupa stanowiąca 29,8% tej populacji);
- 2) osoby młode długoterminowo bezrobotne (grupa ta stanowi 22,0% całej generacji);
- 3) osoby ze zobowiązaniami rodzinnymi (grupa ta liczy 15,4% przedstawicieli, z czego 88,0% stanowią kobiety);
- 4) osoby młode będące w trakcie ponownego wchodzenia na rynek pracy (stanowią 7,6% tej populacji);
- 5) osoby młode zniechęcone (grupa ta liczy 5,8% przedstawicieli);
- 6) osoby młode, chore, niepełnosprawne (stanowią 6,8% reprezentantów NEET);
- 7) inni NEETsi – to osoby, które podążają alternatywnymi ścieżkami, takimi jak np. zaangażowanie w sztukę, muzykę (grupa liczy 12,5% tej populacji).

Na podstawie badań na Mazowszu Firlit-Fesnak (2015: 128) wskazuje, że typowy przedstawiciel generacji NEET to osoba mająca co najmniej wykształcenie średnie lub nawet wyższe, posiadająca doświadczenie zawodowe uzyskane w wyniku zatrudnienia na umowę zlecenie lub pracy w szarej strefie oraz wykazująca wysoką samoocenę w odniesieniu do uzyskanego wykształcenia, kwalifikacji i innych umiejętności. Osoba ta mieszka w gospodarstwie domowym o niskich lub przeciętnych dochodach oraz cechuje się zależnością finansową i bytową od rodziny pochodzenia. Statystyczny przedstawiciel tej kategorii to osoba zdrowa, niewskazująca na obecność konfliktów czy uzależnień w rodzinie i niekarana.

3. Przeszłe i przewidywane zmiany demograficzne

Jak już wcześniej wspomniano, wobec negatywnych zmian demograficznych, które można zaobserwować we wszystkich województwach Polski, coraz bardziej na znaczeniu na rynku pracy zyskuje młodzież zaliczana do generacji NEET. Zdaniem

Okólskiego (2010: 37) Polska jest krajem, w którym niekorzystne przemiany w strukturze wieku będą przebiegać z silnym natężeniem i będą szczególnie drastyczne. Według danych Eurostatu [1] (2020) Polska w 2060 r. będzie krajem w Unii Europejskiej z najwyższym odsetkiem obywateli w wieku 65 lat i więcej. W tabeli 1 przedstawiono przeszłe i przewidywane zmiany demograficzne ludności w wieku produkcyjnym, która stanowi potencjalne zasoby pracy.

Tabela 1

Przeszłe i przewidywane zmiany w wolumenie ludności w wieku produkcyjnym w Polsce

Lp.	Województwo	Wolumen ludności w wieku produkcyjnym		Tempo obniżki wolumenu ludności w wieku produkcyjnym dla 2018 r. wobec 2008 r. [%]	Prognoza wolumenu ludności w wieku produkcyjnym dla 2050 r.	Tempo obniżki wolumenu ludności w wieku produkcyjnym dla 2050 r. wobec 2018 r.* [%]
		2008	2018			
1.	Dolnośląskie	1 896 611	1 753 236	7,6	1 209 069	31,0
2.	Kujawsko-pomorskie	1 336 920	1 266 256	5,3	879 719	30,5
3.	Lubelskie	1 359 491	1 282 768	5,6	822 574	35,9
4.	Lubuskie	664 422	618 604	6,9	430 365	30,4
5.	Łódzkie	1 629 614	1 464 262	10,1	958 524	34,5
6.	Małopolskie	2 087 574	2 075 196	0,6	1 635 423	21,2
7.	Mazowieckie	3 319 515	3 216 208	3,1	2 620 988	18,5
8.	Opolskie	677 617	611 801	9,7	354 397	42,1
9.	Podkarpackie	1 333 169	1 319 331	1,0	915 529	30,6
10.	Podlaskie	751 379	728 433	3,1	469 443	35,6
11.	Pomorskie	1 433 493	1 407 448	1,8	1 131 601	19,6
12.	Śląskie	3 043 430	2 735 057	10,1	1 762 998	35,5
13.	Świętokrzyskie	806 450	750 537	6,9	463 051	38,3
14.	Warmińsko-mazurskie	927 904	884 335	4,7	589 376	33,4
15.	Wielkopolskie	2 207 039	2 121 596	3,9	1 633 802	23,0
16.	Zachodnio-pomorskie	1 115 847	1 034 657	7,3	705 854	31,8
	Polska (ogółem)	24 590 475	23 269 725	5,4	16 582 713	28,7

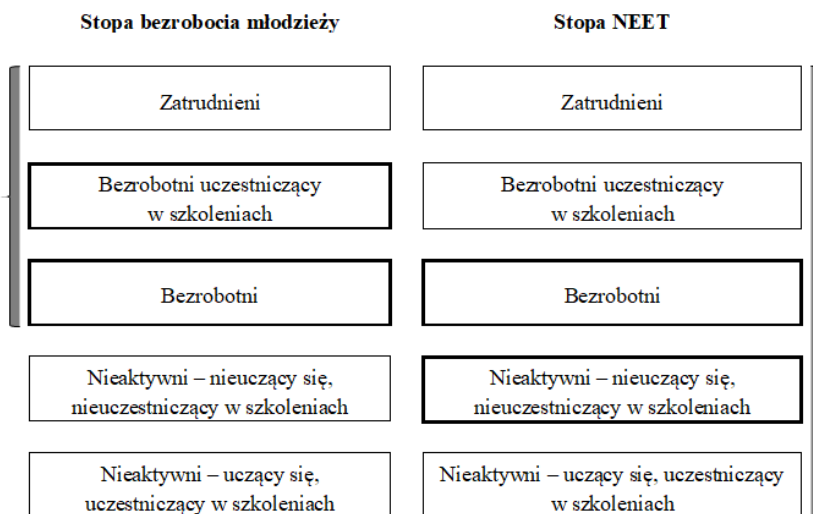
* Prognoza obliczona na podstawie danych GUS-u.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS-u (SWAiD, 2020)

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli 1 można zauważyć mniejszy wolumen ludności w wieku produkcyjnym (tj. 18–59 lat dla kobiet i 18–64 lata dla mężczyzn) we wszystkich województwach Polski w 2018 roku w porównaniu z rokiem 2008. W tym okresie wolumen ludności w ustawowym wieku zdolności do pracy zmniejszył się w Polsce o 5,4% (o około 1,3 mln osób). Co więcej, zgodnie z prognozami GUS-u przy zachowaniu obecnego wieku emerytalnego (tj. 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn) wolumen ludności w wieku produkcyjnym w kolejnych latach może się dalej zmniejszać i w 2050 roku może wynieść ok. 16,6 mln osób, a więc może być niższy aż o 28,7% (o ok. 6,5 mln osób) w odniesieniu do 2018 roku.

4. Analiza sytuacji generacji NEET na rynku pracy w województwach Polski w latach 2008 i 2018

Postrzeganie osób zaliczanych do generacji NEET przez pryzmat niewykorzystanego potencjału ludzi młodych, którzy w przyszłości narażeni są na ryzyko gorszej pozycji na rynku pracy lub wykluczenie społeczne, przyczyniło się do opracowania wskaźnika, który w połączeniu z tradycyjnymi miarami bezrobocia i bierności zawodowej daje możliwość pełniejszego badania sytuacji młodych ludzi na rynku pracy (Skórska, 2016: 157). Na rysunku 1 przedstawiono różnice w metodologii liczenia dwóch najpopularniejszych miar aktywności młodych ludzi na rynku pracy: stopy bezrobocia i stopy NEET. Pogrubioną linią zaznaczono wielkości znajdujące się w liczniku danego wskaźnika, natomiast obszary objęte klamrą stanowią jego mianownik.

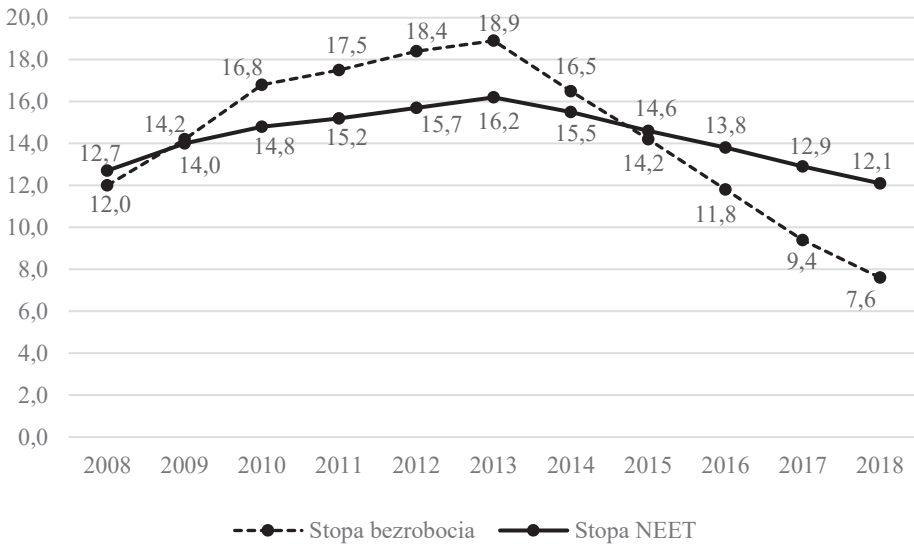
Rys. 1. Różnice metodologiczne obliczenia stopy bezrobocia młodzieży oraz stopy NEET

Źródło: Eurofound (2012)

Można więc zauważyć, że stopę NEET oblicza się jako stosunek osób bezrobotnych i nieaktywnych – nieuczących się i niebiorących udziału w szkoleniach, do ogólnej liczby młodzieży. Stopa NEET pokazuje, jaki procent ogólnej liczby młodzieży to osoby jednocześnie poza system szkoleń, edukacji i zatrudnienia, podczas gdy stopa bezrobocia młodzieży określa, jaka część osób aktywnych zawodowo pozostaje bez pracy.

Na podstawie rysunku 1 można również zauważyć, że dopuszczalna jest sytuacja, w której obniżenie stopy bezrobocia nie wpłynie na zmianę wielkości stopy NEET. Przykładem takiej sytuacji jest przepływ osób młodych z zasobu bezrobotnych do zasobu biernych zawodowo. Zaprzymanie poszukiwania zatrudnienia wyklucza możliwość uznania osoby za bezrobotną, co korzystnie wpłynie na stopę bezrobocia. Taki przepływ nie zmienia jednak wielkości stopy NEET, ponieważ w skład tej populacji wchodzi zarówno osoby bezrobotne, jak i bierne zawodowo. Podobnie można także być zaliczonym do grupy osób bezrobotnych, jednocześnie nie należąc do populacji NEET. Przykładem takiej sytuacji są studenci studiów niestacjonarnych, którzy mogą zarejestrować się w urzędach pracy, ale nie spełniają warunku bycia poza systemem kształcenia. Liczna grupa takich osób może się przyczynić do wzrostu stopy bezrobocia, natomiast nie ma wpływu na wielkość stopy NEET.

Zmiany poziomu stopy bezrobocia i stopy NEET osób w wieku 15–29 lat w latach 2008–2018 w Polsce przedstawiono na rysunku 2.

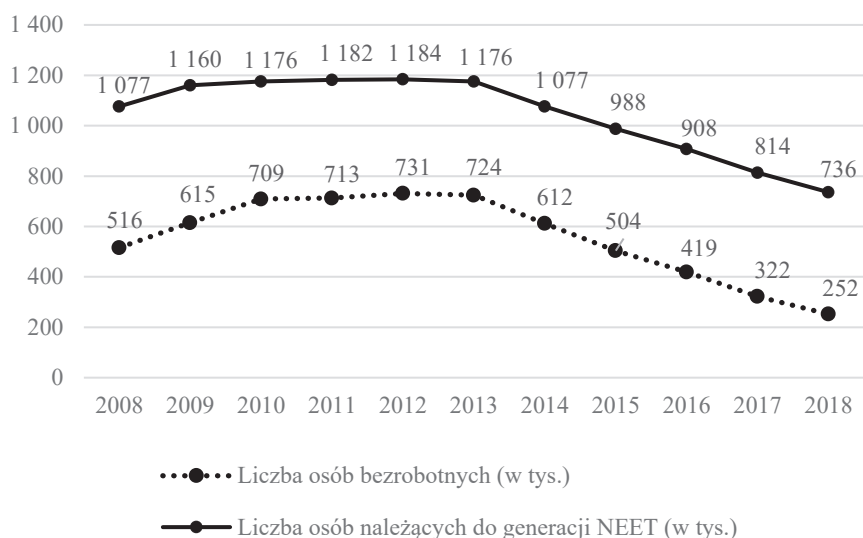
Rys. 2. Stopa bezrobocia i stopa NEET osób w wieku 15–29 lat w Polsce w latach 2008–2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu [1] (2020) i [2] (2020)

Analiza danych na rysunku 2 wskazuje, że w latach 2008–2013 widoczny był znaczący wzrost zarówno stopy bezrobocia, jak i stopy NEET, co stanowiło

konsekwencję kryzysu finansowego, przy czym skutki dekonstrukcji gospodarczej były bardziej widoczne w stopie bezrobocia niż w stopie NEET. Podobnie obserwowane od 2013 roku ożywienie gospodarcze rzutuje przede wszystkim na spadek stopy bezrobocia wśród młodzieży przy jednoczesnym niewielkim spadku stopy NEET (w latach 2013–2018 nastąpił spadek stopy bezrobocia o 11,3 p.p. oraz spadek stopy NEET jedynie o 4,1 p.p.). Można zauważyć, że linia przedstawiająca wielkości stopy NEET jest bardziej wypłaszczona niż linia ilustrująca stopę bezrobocia.

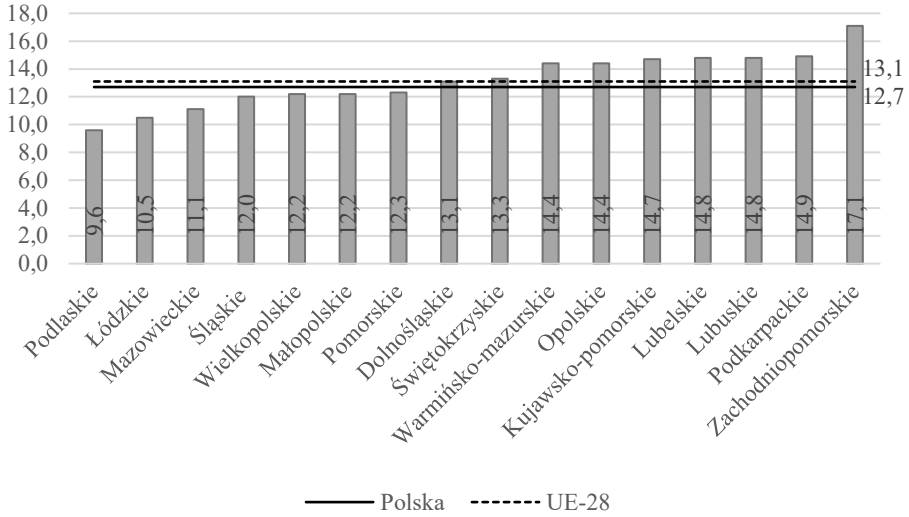
Na rysunku 3 przedstawiono, jak kształtowała się liczba osób bezrobotnych i liczba osób należących do generacji NEET (w przedziale wiekowym 15–29 lat) w Polsce w latach 2008–2018.

Rys. 3. Liczba osób bezrobotnych i liczba osób należących do generacji NEET w wieku od 15 do 29 lat w Polsce w latach 2008–2018 (w tys.)

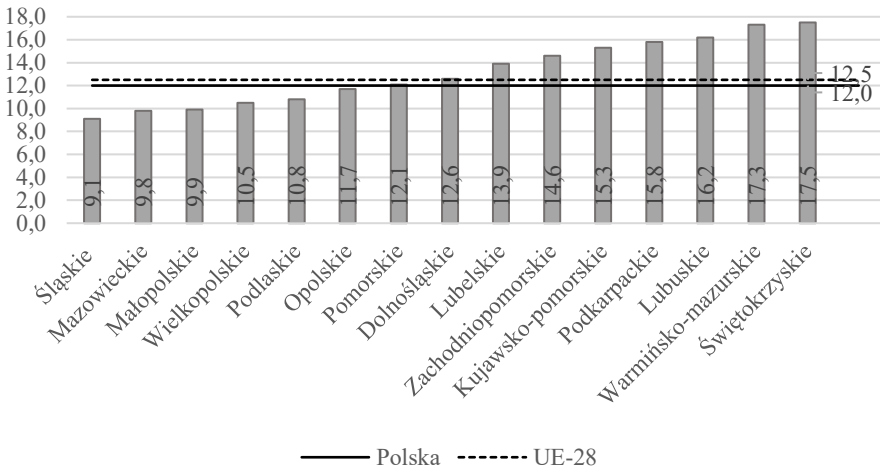
Na podstawie danych na rysunku 3 można stwierdzić, że w 2018 roku młodych ludzi w przedziale wiekowym 15–29 lat, którzy nie mieli zatrudnienia ani nie uczestniczyli w kształceniu lub w szkoleniu, było w Polsce 736 tys., czyli prawie trzy razy więcej niż osób bezrobotnych. Warto zauważyć, że zmniejszanie się liczby osób zaliczanych do generacji NEET skorelowane jest ze znaczną poprawą sytuacji na rynku pracy wśród osób bezrobotnych. Bezrobocie jest najniższe w historii, więc biorąc to pod uwagę spadek liczby osób zaliczanych do generacji NEET powinien być większy.

Wartości stopy NEET wśród osób w wieku 15–29 lat w latach 2008 i 2018 były zróżnicowane w poszczególnych województwach Polski, co przedstawiono na rysunkach 4 i 5.

Rys. 4. Stopa NEET wśród osób w wieku 15–29 lat w województwach Polski w 2008 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu [1] (2020) i [2] (2020)

Rys. 5. Stopa NEET wśród osób w wieku 15–29 lat w województwach Polski w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu [1] (2020) i [2] (2020)

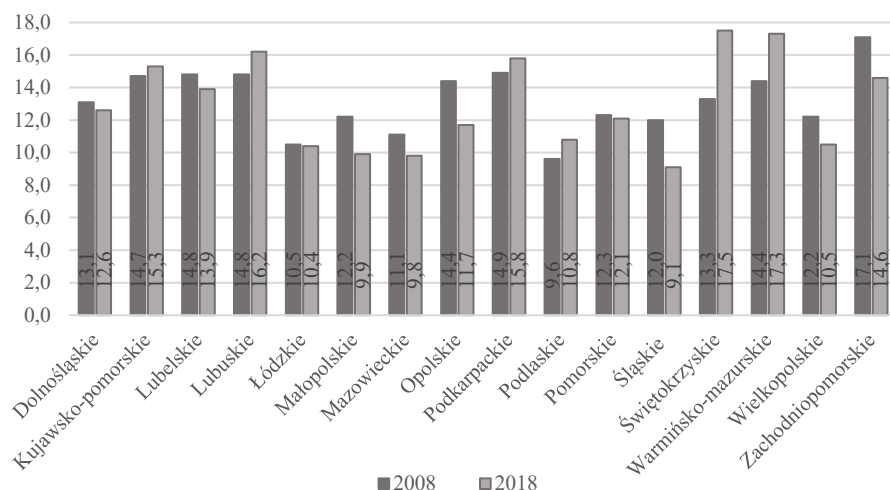
Z danych zamieszczonych na rysunkach 4 i 5 wynika, że w latach 2008 i 2018 tylko nieliczne województwa Polski miały stopę NEET niższą niż 10,0%. W 2008 roku stopa NEET powyżej średniej unijnej (13,1%) była w województwach: świętokrzyskim (13,3%), warmińsko-mazurskim (14,4%), opolskim (14,4%), kujawsko-

-pomorskim (14,7%), lubelskim (14,8%), lubuskim (14,8%), podkarpackim (14,9%) oraz zachodniopomorskim (17,1%). Z kolei w 2018 roku stopa NEET powyżej średniej unijnej (12,5%) była w województwach: dolnośląskim (12,6%), lubelskim (13,9%), zachodniopomorskim (14,6%), kujawsko-pomorskim (15,3%), podkarpackim (15,8%), lubuskim (16,2%), warmińsko-mazurskim (17,3%) oraz świętokrzyskim (17,5%). Warto zaznaczyć, że stopa NEET w Polsce w latach 2008 i 2018 była niższa niż średnia unijna.

Wraz ze statystykami uwzględniono także wartości współczynnika zmienności. Na jego podstawie można wnioskować, że w latach 2008 i 2018 stopa NEET w poszczególnych województwach Polski charakteryzowała się niewielką zmiennością, przy czym zaznaczyć należy, że w większym stopniu w roku 2018 niż w 2008 (odpowiednio wartości współczynnika zmienności były na poziomie 21,4% oraz 14,3%).

Aby można było ocenić stabilność i podobieństwo otrzymanych klasyfikacji, zbadano zależność w czasie za pomocą korelacji rang Spearmana. Obliczona wartość miary korelacji równa 0,6949 świadczy o stosunkowo dużej zgodności uporządkowania województw pod względem wysokości stopy NEET.

W kolejnym kroku analizy porównano wartości stopy NEET wśród osób w wieku 15–29 lat w województwach Polski w 2018 roku w porównaniu do roku 2008 (zob. rys. 6). Spadek stopy NEET w 2018 roku w odniesieniu do roku 2008 zaobserwowano w dziesięciu województwach Polski: śląskim (o 2,9%), opolskim (o 2,7%), zachodniopomorskim (o 2,5%), małopolskim (o 2,3%), wielkopolskim (o 1,7%), mazowieckim (o 1,3%), lubelskim (o 0,9%), dolnośląskim (o 0,5%), pomorskim (o 0,2%) oraz łódzkim (o 0,1%). Natomiast wzrost stopy NEET w 2018 roku w porównaniu z rokiem 2008 zaobserwowano w następujących województwach Polski: świętokrzyskim (o 4,2%), warmińsko-mazurskim (o 2,9%), lubuskim (o 1,4%), podlaskim (o 1,2%), podkarpackim (o 0,9%) oraz kujawsko-pomorskim (o 0,6%).

Rys. 6. Porównanie stopy NEET wśród osób w wieku 15–29 lat w województwach Polski w latach 2008 i 2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu [1] (2020) i [2] (2020)

W ostatniej części opracowania porównano stopę NEET w przedziale wiekowym 15–29 lat w poszczególnych województwach Polski według płci w latach 2008 i 2018. Wyniki zaprezentowano w tabeli 2.

Tabela 2. Stopa NEET w przedziale wiekowym 15–29 lat w województwach Polski według płci w latach 2008 i 2018

Lp.	Województwo	Stopa NEET kobiet			Stopa NEET mężczyzn		
		2008	2018	Zmiana wartości w 2018 r. wobec 2008 r. [p.p.]	2008	2018	Zmiana wartości w 2018 r. wobec 2008 r. [p.p.]
1.	Dolnośląskie	17,3	16,9	0,4	8,9	8,5	0,4
2.	Kujawsko-pomorskie	18,2	19,3	1,1	11,0	11,6	0,6
3.	Lubelskie	17,2	19,1	1,9	12,6	9,1	3,5
4.	Lubuskie	19,1	21,7	2,6	10,5	11,0	0,5
5.	Łódzkie	13,9	14,6	0,7	7,5	6,5	1,0
6.	Małopolskie	14,9	14,8	0,1	9,3	5,1	4,2
7.	Mazowieckie	15,1	12,3	2,8	7,2	7,4	0,2
8.	Opolskie	20,0	15,1	4,9	8,4	8,6	0,2
9.	Podkarpackie	18,2	20,3	2,1	11,7	11,5	0,2
10.	Podlaskie	11,7	15,3	3,6	7,5	6,5	1,0
11.	Pomorskie	17,0	17,8	0,8	7,7	6,6	1,1
12.	Śląskie	17,4	12,5	4,9	7,0	5,9	1,1
13.	Świętokrzyskie	16,4	21,6	5,2	10,4	13,7	3,3
14.	Warmińsko-mazurskie	17,7	24,0	6,3	11,1	11,0	0,1
15.	Wielkopolskie	17,4	15,4	2,0	6,6	5,9	0,7
16.	Zachodnio-pomorskie	22,5	21,3	1,2	12,1	8,3	3,8
Polska		16,7	16,4	0,3	8,8	7,9	0,9
UE-28		16,0	15,0	1,0	10,2	10,9	0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu [1] (2020) i [2] (2020)

Na podstawie danych zawartych w tabeli 2 można stwierdzić, że we wszystkich województwach Polski w latach 2008 i 2018 miała miejsce feminizacja zjawiska NEET. Stopa NEET wśród kobiet w wieku 15–29 lat była w latach 2008 i 2018 zdecydowanie wyższa niż wśród mężczyzn. Warto zauważyć, że w Polsce są województwa, w których stopa NEET wśród kobiet przekracza 20,0%, co oznacza, że co piąta kobieta w przedziale wieku 15–29 nie jest zatrudniona, nie uczy się ani nie szkoli.

5. Wnioski

Stopa bezrobocia dostarcza istotnych informacji na temat niewykorzystania dostępnych zasobów pracy, w odniesieniu do młodzieży wydaje się jednak niewystarczająca. W opracowaniu pokazano, że w Polsce z jednej strony zmniejsza się liczba ludności w wieku produkcyjnym, czego doświadcza wiele przedsiębiorstw w postaci trudności ze znalezieniem nowym pracowników, a z drugiej strony jest ogromna grupa młodzieży, która nie pracuje, nie uczy się ani nie szkoli. Te osoby wymagają wsparcia ze strony państwa. Warto jednak zwrócić uwagę, że działania podejmowane w ramach aktywnej polityki rynku pracy obejmują jedynie osoby zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy. Tymczasem spora część młodzieży zaliczana do generacji NEET jest niezarejestrowana w tych urzędach. Konieczna jest zatem aktywizacja osób pozostających w bierności zawodowej, bo im dłużej młodzież z kategorii NEET będzie poza rynkiem pracy, tym wyższe będą koszty w postaci braku tych ludzi na rynku pracy, płaconego przez nich podatku i odprowadzanych składek, a także koszty wsparcia, jakiego trzeba będzie im udzielić, aby weszli na rynek pracy.

Literatura

- Balcerowicz-Szkutnik M., Wąsowicz J., *NEETs (Neither in Employment nor in Education and Training) – kierunki zmian w krajach Unii Europejskiej*, Zarządzanie i Finanse, R. 14, nr 3, cz. 1, 2016, s. 7–17.
- Elder S., 2015: *What does NEETs mean and why is the concept so easily misinterpreted?*, Technical Brief No. 1, International Labour Office, s. 1–13.
- Eurofound, 2012: *NEETs Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Eurofound, 2016: *Exploring the diversity of NEETs*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Eurostat [1]: *Youth unemployment rate by sex, age and country of birth*, <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> [12.11.2020].
- Eurostat [2]: *Young people neither in employment nor in education and training (NEET), by sex and age – annual data*, https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsi_neet_a&lang=en [12.11.2020].
- Firlit-Fesnak G., 2015: *Młodzież poza rynkiem pracy na Mazowszu*, Wojewódzki Urząd Pracy, Warszawa.
- GUS (Główny Urząd Statystyczny): <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica> [12.11.2020].
- Istance D., Rees G., Williamson H., 1994: *Young people not in education, training or employment in South Glamorgan*, South Glamorgan Training and Enterprise Council, Cardiff 1994, za: Grotowska-Leder J., 2015: *Status NEET w doświadczeniu młodych Polaków w świetle analiz jakościowych*, [w:] Giermanowska E., Raclaw M., Rymsha M. (red.), *Kwestia społeczna u progu XXI wieku*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa, s. 219–236.

- KE (Komisja Europejska), 2010: *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela.
- Krause E., Ludwikowska K., Tomaszewska R., 2019: *Generacja NEET: obraz własny doświadczenia pracodawców i instytucji rynku pracy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz.
- Nagel K., 2013: *Wpływ kryzysu na sytuację osób młodych na rynku pracy na przykładzie wybranych krajów*, Humanities and Social Sciences, nr 20(4), s. 97–109.
- Okólski M., 2010: *Wyzwania demograficzne Europy i Polski*, Studia Socjologiczne, nr 4, s. 37–78.
- SEU (Social Exclusion Unit), 1999: *Bridging the gap: New opportunities for 16–18 year-olds not in education, employment or training*, Stationery Office, London.
- Skórska A., 2016: *Przestrzenne zróżnicowanie sytuacji młodzieży z grupy NEET na rynku pracy Unii Europejskiej*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, nr 289, s. 153–163.
- SWAiD (System Wspomagania Analiz i Decyzji): *Prognoza ludności (opracowana w 2014 r.) – ludność według płci i wieku w latach 2014–2050*, http://swaid.stat.gov.pl/Demografia_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_DEM_18.aspx [12.11.2020].
- Szcześniak A., Rondón G., 2011: *Pokolenie „ani-ani”: o młodzieży, która się nie uczy, nie pracuje i nie dba o samokształcenie*, Psychologia Społeczna, t. 6, nr 3(18), s. 241–251.
- Zalecenie Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży (2013/C 120/01)*, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, C 120/1, 26.04.2013.

NEET GENERATION IN THE LABOUR MARKET IN POLAND – REGIONAL APPROACH

Abstract: The paper deals with the problem of young people belonging to NEET category in the labour market. The problem of young people who are unemployed and professionally inactive who do not continue education or participate in internships or training courses which develop qualifications within the frames of formal or informal system of education or training, is noticeable in all European Union member states. In Poland it is particularly disturbing due to big demographic challenges, in particular the decreasing volume of potential labour resources. The purpose of this paper is to present the diversification of NEET rate in Polish voivodships in years 2008 and 2018. The study covered young people aged 15-29, because there are few reports in this scope for this age category.

Keywords: youth, NEET rate, unemployment rate, Polish voivodships